

Хр. Цанковъ

Българската литература прѣзъ 1912 година

(До войната).

На почти еднообразния фонъ на изтеклата литературна година, до общата мобилизация на българскитѣ войски, едно събитие силно се врѣзва въ паметта ни и запълня цѣлата литературна година съ траура на една голѣма тѣга — смъртта на най-голѣмия майсторъ на българската поезия: Пенчо Славейковъ. Тѣкмо когато група приятели и почитатели на поета обмисляха и устройваха отпразднуването на 30 годишната му литературна дѣйность, въ София се получи потреснатата вѣстъ, че на 28 май на бреговетѣ на италианското езеро Лаго ди Комо, въ града Комо Brunate, се поминалъ Пенчо Славейковъ.

Тази вѣстъ се сви като буря надъ българската интелигенция. Непопулярниятъ тѣй много до тогава поетъ, познатъ само на интелигенцията съ малко по-изтъненъ литературенъ вкусъ, стана въ скоро врѣме популяренъ и милъ на цѣлото общество по своя трагиченъ край.

Тръгналъ отъ рано по самотенъ свой пѣтъ, Пенчо Славейковъ създаде творения, които ще останатъ класически въ българската поезия по своя строежъ и силно индивидуално чувство. Закърменъ въ поетичното си творчество отъ Омира, Хайне и Гюте, той начърта новъ пѣтъ въ поезията ни и остави въ наследство силно влияние върху творчеството на цѣлата плеада млади български поети.

Мѣстото на П. Славейковъ въ българската поезия остава праздно и тази празнота ще се чувствува за дълго. Той бѣше съединителното звено между нашата поезия и европейската, която той прѣзъ цѣлата си литературна дѣйность старателно насаждаше у насъ при бѣднитѣ условия на нашия езикъ и култура. И тази дѣйность на Славейкова съставя въ нашата литература цѣла епоха, която литературниятъ историкъ ще има тежътва да оцѣнява. Особна заслуга се пада на П. Сл. въ разработката на народната пѣсенъ. Въ тази областъ той достигна резултати, каквито никой още отъ българскитѣ поети не е достигналъ, и създаде шедьоври, които му свиватъ неувѣдаемъ вѣнецъ („Коледари“, „Бойко и Ралица“, „Етьръ се връща назадъ“, „Змѣюво либе“ и др.). Такава сѣщо заслуга се пада на П. Сл. и по отношение новата ни поезия. Освѣтъ дѣто се яви съ строги естетични изисквания, както за формата, така и за съдържанието, той създаде и нови образци въ поезията, които откриха въ нея нови пѣтища и стремежи. Неговата литературна дѣйность при-